

Jak jste se dostal k architektuře a co rozhodlo o tom, že se budete věnovat právě interiérovému designu?

Na střední průmyslové škole stavební jsem v průběhu druhého ročníku zjistil, že práce v projekční kanceláři nebo na stavbě pro mě nebude to pravé ořechové. Zjišťoval jsem potřebu být ve stavebnictví v kreativní pozici, určovat tvary, materiály, barvy, vytvářet koncepty. Začala mě zajímat architektura, interiérový design, hezké věci a více jsem se profiloval tímto směrem. Zlomová pro mě v tomto směru byla tzv. soustředěná praxe ve třetím ročníku, kdy jsme si měli najít stavební firmu, kde budeme pracovat. Já jsem tehdy oslovil architektonický ateliér, který dnes funguje pod jménem deyl-šesták. Tam jsem získal třítydenní praxi, kde jsem zjistil, jak je práce architekta tvůrčí a rozmanitá, a rázem jsem věděl, že to je to, co chci v životě dělat. Sepsal jsem si tedy seznam schopností, dovedností a bodů, které musím obsáhnout, abych byl jednou dobrý architekt. Podle tohoto seznamu jsem tehdy nekompromisně žil a vše mu přizpůsoboval. Ve zmíněném ateliéru jsem působil jako pomocná ruka další tři roky, než jsem dospěl do bodu, kdy jsem se rozhodl, že je na čase se na mé cestě posunout. Na mušku se mi dostal ateliér de.fakto, který mě svými interiérovými realizacemi nadchnul, ztotožnil jsem se s nimi. Poslal

BUSINESS

Umění bydlet

S architektem Filipem Hejzlarem z oceňovaného studia de.fakto, pyšního se například cenou Interiér roku, si povídáme nejen o tom, jak Češi bydlí a jak by měli bydlet, ale i o ženském zabydlování nebo o tom, jak jednou pro vždy skoncovat s bordelažením.

TEXT Miloš Štěpař

FOTO Marek Musil

jsem tedy zakládajícímu architektovi Martinu Sladkému své portfolio, on si mě pozval na pohovor, dal mi tehdy šanci a od té doby se mi plní můj profesní sen. Od roku 2016 ateliér spoluvlastním a bez nadsázky každý den společně se svým skvělým týmem posouváme své vize dál.

V čem je tato disciplína specifická oproti klasické architektuře?

Věnuji se oběma disciplínám, v ideálním případě řeším na dané akci obojí v souběhu. To je dokonalý stav, v takovém případě vzniká komplexní a po všech stránkách promyšlené dílo, za kterým si jako autor stojím za všech ohledů. Tímto přístupem jsem schopen pro klienta z daných mantinelů vytěžit maximum. Obecně ale mohu říct, že interiéry je pro klienty více emotivní záležitost než samotná architektura domu, aniž bych její význam jakkoli zlehčoval. Pojetím interiéru můžu dosáhnout opravdu intenzivního prožitku, který jeho uživatel vnímá každý den. U architektury často vycházím z limitů konkrétního území, okolní zástavby, regulativů a nemůžu se tedy tak rozmáchnout jako v interiéru. Dalším důležitým prvkem je čas a intenzita práce. Architektura je na delší lokte. Obzvláště v Praze, kde často vlivem ne zrovna nejrychlejší činnosti úřadů je projektování bytí privátního domu někdy otázkou i několika let.

Interiér je pro mě intenzivní akce zhruba na šest měsíců, někdy i méně. Od seznamovací schůzky s klientem až po závěrečnou skleničku při předání uplyne obvykle právě onen půlrok.

Když se podíváme například na Loosovy realizace v Plzni, jedná se o velkoryse pojaté řešení interiérů, které jsou paradoxně zasazené do zvenčí nenápadně působících budov. Nezmenil se v tomto trochu přístup společnosti a nevyhrává příslovečné „navrch huj, vespod fuj“?

To si nemyslím. Obecně se bráním separaci nákladů na „exteriér a interiér“. Pracuji s budgetem na celek, protože poměr mezi těmito dvěma složkami je různý. Pro mě je důležité přání klienta a investici přetvořím do reality v komplexu, protože i tak je poté posuzována. Jak uživatelsky, tak finančně.

Při vybavování a designování interiéru se většina lidí spoléhá na svůj úsudek. Maxim Velčovský řekl, že zatímco na Západě lidé využívají designéry stejně jako elektrikáře nebo instalatéry, my si to tu po vzoru Přemka Podlahy rádi patláme všichni sami. Platí to stále, nebo vidíte světlo na konci tunelu?

Nevím, kdy tohle Maxim řekl, nicméně já tuhle práci dělám devět let a za těch devět let zaznamenávám podstatný přerod – v dobrém slova smyslu. Když jsem začínal, komplexní návrhy interiérů využívalo menší spektrum klientů. Jednalo se zejména o velmi osvěcené a také movité lidi. Teď je doba, kdy jsou mladí lidé zvyklí a ochotní za dobrou službu zaplatit, protože vědí, že sami neumí všechno, a oceňují přístup profesionála. Svěpomocí si mohou maximálně nakoupit nábytek, ale design, výroba, koordinace řemesel, to je pro ně logicky nereálné. Využít osobu, která jim v celém složitém procesu bude jediným partnerem, je pro ně ideálním řešením. Další skupinou klientů jsou ti, kteří již podobný

proces jednou i vícekrát absolvovali a vědí, že si tím procházet znovu sami nechťejí. Těm ani výhodu spolupráce s architektem a realizátorem není potřeba vysvětlovat, sami ji vyžadují.

Umí současní Češi bydlet? Ve srovnání v pomyslné zahraniční konkurenci...

Umí. A myslím, že by obstáli velmi dobře. Samozřejmě to vnímám optikou architekta, jenž je denně v kontaktu s lidmi, které bydlení baví a kteří mají zájem, aby žili v kvalitním prostředí, nebo optikou akcí, se kterými přijdu pracovně do kontaktu. Mám ale srovnání, protože jsme s kolegy pracovali i pro několik zahraničních klientů, kteří v Praze řešili otázku bydlení. Myslím, že čeští investoři jsou náročnější na detail a to mě na nich baví. Jít do detailu a neuhnout z cesty. Zahraniční klienti se na bydlení dívají z širší perspektivy a detailu nevěnují tolik pozornosti. O to více a příjemnější jsou na konci spolupráce překvapení.

Přes toto příjemné zjištění přece jenom... Jaký je největší nešvar Čechů, který byste vypíchl?

Nevnímám žádný zásadní nešvar, spíše během fáze navrhování musím občas bojovat s jistým dogmatismem. Například: „Kamarádka měla černou pracovní desku a bylo na ní vše vidět.“ Musím klientům vysvětlit nebo v reálu ukázat, že můj návrh je již v začátku podroben všem racionálním otázkám o údržbě, servisu, morální životnosti... Obzvláště ve svých začátcích jsem musel klienty o některých velkorysých řešeních více přesvědčovat. Cítil jsem se o nich obavu v duchu „architekt to vymyslel hezké, ale nefunkční“. Dnes už podobné situace neřeším, klienti mě práci věří, vkládají do mě důvěru. To je pro mě největší závazek.

Dlouhodobý trend je mít spojený obývací pokoj s kuchyňským koutem. Líbí se vám, nebo je ten účelová záležitost?

Mně jako architektovi se lépe pracuje s jedním velkorysejším prostorem než se dvěma menšími separovanými. Faktorem, který tento trend způsobil, je fakt, že nejčastější byt pro rodinu je dnes 3+kk nebo 4+kk, z toho vyplývá, že z hlediska dispozice zde ani žádná jiná možnost řešení nezbývá.

Tento přerod se mi líbí a myslím, že je to odraz doby. V dnešní době doma trávíme velice málo času a když už, tak se jej snažíme trávit společně. Ten, kdo vaří, není někde stranou zbylé společnosti, ale přímo se jí účastní.

Můžete nějak kvalifikovaně popsat rozdíl mezi klientem-mužem a klientem-ženou, pokud nějaký je? Platí ono známé klíse o ženském zabydlování, hnízdění?

Musím říci, že klientky, se kterými jsem měl příležitost pracovat, mě velmi překvapily - i technikou znalosti věci. Člověk by mohl očekávat, že půjdou jen po vizuálu barva/povrch, ale všechny tyto dámy se více než muži zabývaly funkcí bytu, úložných prostor a jejich dostupností a vnitřního uspořádání, dimenzí prostoru. Z pozice architekta musím říct,

že ženy jsou v tomto ohledu výrazně dále než muži.

Když jsme u těch žen. Měl jsem to štěstí vypořadovat, že hodně z nich má pozoruhodně neutuchající sklon neustále stěhovat nábytek. Například pohovku v průběhu roku přesunou z bodu a do bodu b, z bodu b do bodu c a tak dále. Počítají vaše návrhy s takovou mobilitou, nebo jste z hlediska návrhu striktní?

Myslím si, že návrh má být neměnný a i to je důvod, proč klienti naše studio vyhledávají. Projekt musíme vymyslet

tak, aby byl funkční v horizontu životnosti dvaceti, lépe třiceti let. To znamená zabezpečit projekt tak, aby se toho muselo co nejméně měnit, například řešení moderních technologií nebo jiné stárnoucí vybavení technického rázu, ale jinak aby vše zůstalo v co nejvíce neměnné podobě. Vnímám bych tuto situaci jako svou chybu, kdyby někdo například po půl roce otočil pohovku. Interiér je totiž navržen tak, že třeba právě zmíněným otočením nábytku celý záměr rozbijete.

Řešíte u klientů jejich věk? Třeba dvacetiletý, třicetiletý klient si nemusí uvědomovat, jaké potřeby bude mít za dvacet let. Aby byla naplněna zmíněná udržitelnost, tak je ty věci asi nutné nějak předjímat, je to tak? S klienty v tomto směru pracuji konstruktivně, s výhledem do budoucnosti. Počítám s možností, že za třicet let už nebudou obývat druhé a třetí patro svého domu, tím pádem uděláme variantu tak, aby až tato doba nastane, mohli plnohodnotně fungovat třeba jenom v jednom přízemním podlaží. Fungovat buď rovnou nebo za přispění velmi drobné rekonstrukce. Například naddimenzujeme koupelny, obytný prostor, prostor pro kuchyň. Klientům často takové dispozice prezentujeme návrhem, který jim ukazuje, jak to jednou reálně bude. Je důležité vytvořit koncept, který se jim bude líbit a bude jim vyhovovat i v horizontu desítek let. Skutečně dobrý interiérový by neměl ztratit užitnou ani finanční hodnotu tím, že ho degradujeme, my ho zkrátka adaptujeme.

Bavili jsme se o ženách, tak ještě zpátky k mužům. Máte nějakou dobrou radu pro řečnické nepříliš pořádkumilovné muže? Určitě. Vybudovat organizovanou samostatnou místnost. Říkejme tomu například „sklad“, kam může umístit vše od sportovních věcí po sezónní oblečení konče krabicemi s nářadím.

„KDYŽ JSEM ZAČÍNAL, KOMPLEXNÍ NÁVRHY INTERIÉRŮ VYUŽÍVALI ZEJMÉNA MOVITÍ LIDÉ. TEĎ JE DOBA, KDY JSOU I MLADÍ ZVYKLÍ A OCHOTNÍ ZA DOBRŮ SLUŽBU ZAPLATIT, PROTOŽE VĚDÍ, ŽE SAMI NEUMÍ VŠECHNO, A OCEŇUJÍ PŘÍSTUP PROFESIONÁLA.“

Pokud v interiéru není pro takovou místnost prostor, vytvořím alespoň jednu velkou skrytou niku nebo skříň.

Zakomponováváte věci, ke kterým má klient osobní vztah i do realizaci? Jak k tomu přistupujete? Často se může stát, že daná věc není zrovna výkvetem designu, přesto ji tam klient chce mít, protože k ní má osobní vztah.

Dříve, na začátku, jsem byl takřka vždy proti, protože jsem tuto skutečnost vnímal jako element, který mě limituje. I kdyby to byl nějaký „super skvost“ nebo hodnotné dílo, už v té chvíli limitoval moji tvorbu. S odstupem času k těmto okolnostem přistupuji mnohem smířlivěji.

Jednou jsem řešil velkorysý byt, jedna polovina byl obytný prostor s velmi expresivními, sytě červenými, téměř dva metry vysokými reproduktory od Davida Černého, z této danosti jsem vycházel, věděl jsem hned od začátku, že s nimi nemůžu soupeřit, že je musím do projektu zapracovat. Právě teď řeším obdobný případ, kdy můj klient vlastní hudební křídlo s historickou hodnotou, které chce do interiéru umístit. Vnímám ho jako zpestření zadání a s takovým objektem se skutečně velmi dobře pracuje. Jakmile ale vím, že klient chce do prostoru umístit prvek, který interiérově degraduje nebo význam oné věci klient přeceňuje, snažím se mu rozumně vysvětlit nevhodnost. Na nové auto si také nedá kola z toho předchozího, byt je měl rád.

Když má člověk omezený rozpočet, do čeho má primárně investovat? Od

čeho se má odpíchnout, když nemá moc peněz a chce postupně budovat něco, co má ve svém celku skutečnou hodnotu?

Určitě bych investoval do neměnných nebo těžko vyměnitelných věcí. Standardně to bývá vstupní prostor, koupelna, kuchyně, případně vestavěný úložný prostor. Věci lehce vyměnitelné typu svítidla, pohovky, solitérní komody, ty se dají postupně doplňovat. Mým krédem je tvořit prostor. Svou tvorbu naopak nezakládám na používání zbytečně drahých solitérů. Přidaná hodnota dobrého architekta je ve vytváření prostoru svým tvaroslovím, materiálem, osvětlením. Těmito prvky vytvoří atmosféru, dá prostoru tvář a ducha. Drahý věhlasný solitér může interiérově pozvednout, ale sám o sobě jej nezachrání.

Máte vy nějakou oblíbenou věc nebo prvek, který v realizacích používáte pravidelně nebo ke kterému často vracíte?

Mám rád několik našich designů. Jde například o detail v podobě madel na skříních, které, když se sjednotí v celém bytě od kuchyně po šatnu a koupelnu, propojí celý prostor nosnou myšlenkou, tu uživatel bytu rozhodně vnímá. Spíše než jednotlivé prvky opakuji v interiéru jisté principy. Stejně tak fandím českým designérům. Rád pracuji s českými výrobky, například od firem Brokis, Bomma. Mám rád samozřejmě také zahraniční tvorbu. Mým oblíbeným designérem je Arne Jacobsen, ale fakt, že jeho produkty někdy umísťuji, ze mě nedělají architekta.

Spolupracujete s českými designéry?

Ano, spolupracuji. Je to sice trochu mimoběžná kategorie, ale přesto související. Třeba s pro mě geniálním fotografem Jiřím Machtem spolupracuji na takové bázi, že vytvořím nějaký prostor, například skryté posuvné dveře, které vypadají jako obraz, a on mi do toho nafotí nějaký objekt nebo použije něco ze své databáze. S investorem tematicky hledáme průsečík, a to s jeho vkusem nebo s interiérem, kam má být tento obrazový solitér umístěn. S kolegou jsme v jednom případě při designování restaurace využili spolupráci s Milošem Engelbertem, na jednu stěnu v restauraci namaloval neměnné umělecké dílo ve stylu Poslední večeře Páně. S designéry obecně velmi rád spolupracuji, nicméně ne při každém zadání, ať už z důvodu vlastního podstaty, typologie nebo i rozpočtu.

Jak vypadá váš průměrný klient?

To je důležitá otázka, protože moje klientela průřezem devíti let, kdy se v oboru pohybuji, je velice rozmanitá, a právě i vlivem této skutečnosti mě tato práce naplňuje. Potkávám velmi zajímavé lidi, kteří jsou velmi často špičkami ve svých profesích, setkávám se s jejich zajímavými životními příběhy. Moji klienti mě velmi obohacují a věřím, že jde často o vzájemné sdílení.

Jak by se dal charakterizovat váš rukopis?

To bych asi nechal na vás nebo na někom jiném, kdo by se do takové specifikace pustil. Já si nemyslím, že mám nějaký signifikantní rukopis. Nikdy jsem si ani nedával za cíl mít konkrétní shodnou linku, nějaký rukopis. Snažím se ke každému zadání přistupovat tak, abych z něj pro klienta vytěžil maximum, a tím myslím i to moje maximum. A jestli se v průřezu realizací projevují nějaké tvůrčí prvky? Ano, zmiňoval jsem ta madla, ale není to tak, že používám jedno madlo a ob-

jeví se všude. Objeví se třeba v polovině realizací, když je to opodstatněné.

S jak velkým spektrem materiálů pracujete?

Snažím se využívat materiály, které jsou trvalé. Jedná se převážně o přírodní materiály. Sáhnu-li po umělé formě, má to své opodstatnění. Třeba takový umělý kámen je v některých částech interiéru nenahraditelný. Používám široké spektrum materiálů, u kterých vím, že danou funkci splní dobře ve smysluplném poměru cena/výkon.

Obecně se o architekturu říká, že je pomalejší než třeba oděvní móda. Navzdory tomu sledujete nějaké trendy v architektuře?

Přirovnání s oděvní módou je dobré. Já obecně architekturu a privátní bydlení vnímám jako velmi trvalé. Oděv může prakticky každý z nás poměrně jednoduše měnit. Interiér by neměl podléhat módním trendům, protože pokud člověk zainvestuje do interiéru, tak aby se pak za dva roky zjistilo, že je to vlastně špatně a v kursu je pravý opak, to by mi bylo klienta líto. Trendy eviduji a snažím se z nich selektovat jen ty, které mají potenciál snižovat morální životnost celé nemovitosti. Tím chci investora uchránit jistě inflaci jeho kvality bydlení.

Má vůbec dnes architektura jednotný výraz doby? Nebo mají pravdu zlí jazykové, kteří tvrdí, že je rozplizlá a nemá žádný jednotící prvek?

V architektuře za posledních pět let vidím jasnou tendenci – návrat ke kořenům přírody. Asi i proto, že si lidé začínají uvědomovat váhu životního prostředí, tento faktor architektura hodně reflektuje, a to sice odkazem na přírodu. Ať už třeba nějakým základním přírodním tvaroslovím, strukturou a tak dále. Z přírody se architektura inspirovat elementárními principy, které fungují samospádem již věky. Samozřejmě to ovlivňuje i práci s materiály. Mluvíme o architektuře z hlediska

celosvětového vývoje, nikoliv jen z naší české perspektivy.

A jak si v tomto tedy vede Praha?**Jste zabezdění?**

Praha má spoustu hezkých děl, ale bohužel si myslím, že je to tady velmi složité. Bojíme se nových věcí. Češi obecně, to se netýká jen Prahy. Máme pocit, že nový projekt, nová stavba naruší stávající stav – což je logické, ale nevidíme již její další přidané hodnoty. Tato úzkoprsost někdy zabrání vzniknout zajímavým projektům. Toto je téma na delší diskuzi, opřenou o konkrétní příklady z nedávné doby, a na to, myslím, nemáme prostor. Domnívám se ale, že tak jak jsme jako národ odvázní v mnoha jiných disciplínách, kde se můžeme srovnávat s celým světem, tak zde máme co do přístupu a smýšlení co dohánět.

Kde jsou ty příčiny?

Myslím, že obecná zkorumpovanost naší názorotvorby, a teď nemyslím mladou generaci, ale zejména státní správu a úřady. Nevidí skutečný dosah své práce, kterou je ochrana jistých hodnot Prahy, ale zároveň umožnění jejího přirozeného rozvoje a adaptace. Jde o živý organismus, město se vyvíjí. Mění se potřeby na infrastrukturu, na bydlení, na služby, to všechno se mění s tím, jak se vyvíjí naše společnost a její potřeby. Praha vypadala jinak ve 13. století, jinak v 17. století, jinak před sto lety a vypadá jinak i dnes. Je potřeba této skutečnosti v rámci mezí a pomocí logických bodů, které hlídají trvalý rozvoj, pomáhat. Přijď mi, že úřady pracují převážně tabulkově, bez ohledu na širší kontext. Jde jim hlavně o dodržení formality a obsahu dokumentace, neřeší její obsah a smysl. Sdělí vám, co nejde. Úřad by dle mého skromného názoru měl fungovat tak, že investora navede, jak daný projekt zrealizovat s ohledem na zájmy města, aby z toho v konečném důsledku mělo prospěch co nejvíce lidí a pomohlo to městu jako celku. **M**